

33^ο Δημοτικό Σχολείο Πειραιά
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

**«Τα επαγγέλματα που χάνονται
στο πέρασμα του χρόνου»**

Υπεύθυνος προγράμματος:

Θεόδωρος Θεοδωρίδης, Δάσκαλος της Ε₂ τάξης

Συμμετέχουσα εκπαιδευτικός:

Σωτηρία Κουρκάκη, καθηγήτρια πληροφορικής ΠΕ20

Εισαγωγή

Το Πρόγραμμα εκπόνησαν στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας Ε΄ τάξης, ενότητα η παλιά γειτονιά, οι μαθητές της Ε2 με το δάσκαλό τους Θεωρή Θεωρίδη.

Φάσεις υλοποίηση προγράμματος

- “ Α΄ ΦΑΣΗ: Εύρεση πληροφοριών, κείμενα – φωτογραφίες παλιών επαγγελματιών (βιβλία, διαδίκτυο)
- “ Β΄ ΦΑΣΗ: Παρουσίαση εργασιών των μαθητών
- “ Γ΄ ΦΑΣΗ: Δημιουργία εννοιολογικού χάρτη παλιάς γειτονιάς Πειραιά με καταγραφή επαγγελματιών (φώτο κολλάζ)
- “ Δ΄ ΦΑΣΗ: Οι μαθητές αναζητούν στο διαδίκτυο, βρίσκουν και παρακολουθούν βίντεο από παλιές ελληνικές σειρές με παλιούς επαγγελματίες. Συζητούν για την αναγκαιότητά τους και το γενικότερο πολιτιστικό – κοινωνικό - οικονομικό περιβάλλον
- “ Ε΄ ΦΑΣΗ: Προετοιμασία δρώμενου με ανάληψη ρόλων παλιών επαγγελματιών του Πειραιά
- “ ΣΤ΄ ΦΑΣΗ: Παρουσίαση δρώμενου στην εκδήλωση λήξης του σχολικού έτους

Α΄ ΦΑΣΗ

Β' ΦΑΣΗ

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες και η καθεμία ομάδα βρήκε πληροφορίες από βιβλία και από το διαδίκτυο. Μετά κατέγραψαν τις πληροφορίες αυτές σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, τις οποίες παρουσιάζουμε στις επόμενες διαφάνειες.

Ο ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ

Σήμερα όταν λέμε τσαγκάρης εννοούμε τον τεχνίτη που
επιδιορθώνει τα χαλασμένα μας παπούτσια.

Τα παλιά χρόνια ποδοί τσαγκάρηδες χάρη των ηλικιών
και κόπιας παπούτσια για επιδιορθωση. Ακόμη ήταν υαδαμμοζήτες

Πριν χρόνια όμως ο τσαγκάρης τα έχριζε ειδικά απ' τον αέρα.

Το τσαγκαράδικο, ο χώρος όπου ήταν σπηλιός ο πάγκος του με όλα
τα συνεργεία ήταν ανάμεσα απ' το πηλί μέχρι απ' το βράδι.

Στον πάγκο βρίσκονταν βελόνες, βελονιές, σαβάνια, σαπούνια, λήπες,
σανίδες, καλαμάκια που έλασε μέσα στο παπούτσι. Δεν υπήρχαν ούτε
κόδες ούτε μινιάρες. Εκεί σκηπτόταν πάνω απ' τον πάγκο τους δουλεύε
ώρες ανετάμιζες κορμούς παρτα εν χαρταεπιστολή δευτέρα παρτα τον
Εκεί δούσαν και τις παραγγελίες των μελαζών των

Μανώλης Αντζατζής

ΠΑΓΟΠΩΛΗΣ

- “ Το επάγγελμα του παγοπώλη υπήρχε ως τη δεκαετία του 1970 κυρίως σε αστικά κέντρα.
- “ Ο παγοπώλης πουλούσε τον πάγο περιφερόμενος στις γειτονιές, γιατί εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν ηλεκτρικά ψυγεία για τη συντήρηση των τροφίμων
- “ . Ο παγοπώλης φορούσε γάντια, για να μην παγώνουν τα χέρια του και χειριζόταν ένα ειδικό γάντζο-κοπίδι με τον οποίο έπιανε τον πάγο, τον έκοβε και τον μετέφερε[2].
- “ Ο πάγος τοποθετείτο σε ξύλινα ψυγεία εκείνης της εποχής (παγονιέρες). Εκεί διατηρούσαν τα τρόφιμά τους οι οικογένειες και είχαν και δροσερό νερό το [καλοκαίρι](#). Με την ανάπτυξη της [τεχνολογίας](#) διατίθενται πλέον σύγχρονα ψυγεία[3].

“ 1 ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

“ 2 ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΙΧΑΛΑΙΝΑ

Αγγειοπλάστης

- “ Η αγγειοπλαστική είναι μια από τις αρχαιότερες τέχνες που αναπτύχθηκαν στη χώρα μας και ιδιαίτερα στην Κρήτη, το επάγγελμα δε του αγγειοπλάστη ασκούνταν κυρίως σε περιοχές, όπου υπήρχε το κατάλληλο χώμα αγγειοπλαστικής και όπου υπήρχε τεχνική αγγειοπλαστική παράδοση.
- “ Τέτοιες περιοχές ήταν ορισμένα χωριά της επαρχίας Ιεραπέτρας και Πεδιάδας και προ πάντων στο χωριό Θραψανό Πεδιάδας Ηρακλείου, όπου όλοι οι κάτοικοι άντρες, γυναίκες και παιδιά ασχολούνταν με την αγγειοπλαστική από πάρα πολύ παλιά χρόνια.
- “ Ιδιαίτερα τα Κρητικά πιθάρια είναι γνωστά από τους Μινωικούς χρόνους η τεχνική των οποίων μεταβιβάζεται από τους γονείς στα παιδιά που παίζοντας από μικρά μαθαίνουν να πλάθουν και να σχεδιάζουν πιθάρια και κάθε άλλου είδους αγγεία ώστε να εξελίσσονται σε θαυμαστούς δεξιότητες της επεξεργασίας του πηλού.

“ **1 ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

“ **2 ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΙΧΑΛΑΙΝΑ**

Λούστρος

- “ **Λούστρος** ονομάζεται επάγγελμα πλανόδιου που γυαλίζει παπούτσια περαστικών.
- “ Στη δουλειά του λούστρου χρησιμοποιείται κασελάκι που μέσα έχει τα βερνίκια και δύο βούρτσες για το γυάλισμα των παπουτσιών.
- “ Σε αρκετές περιπτώσεις, ιδιαίτερα παλαιότερα (όπως φαίνεται από παλιές ταινίες του ελληνικού κινηματογράφου) οι λούστροι ήταν παιδιά.
- “ Στην Ελλάδα το επάγγελμα αυτό δεν ασκείται από πολλούς σήμερα.” **Διονύσης Χιώτης**
  - “ **Θοδωρής Κάτσος**

Γανωτής

- “ Τα περισσότερα σκεύη που χρησιμοποιούσαν οι νοικοκυρές για τις καθημερινές ανάγκες, κυρίως στη μαγειρική, ήταν χάλκινα (μπακιρένια).
- “ Με τον καιρό και την πολλή χρήση οξειδώνονταν (σκούριαζαν) και γίνονταν επικίνδυνα.
- “ Γι’ αυτό έπρεπε να γανωθούν, δηλαδή να καλυφθεί η επιφάνεια τους μ’ ένα στρώμα κασσίτερου (καλάι) για να τα κάνει ακίνδυνα από την οξείδωση.

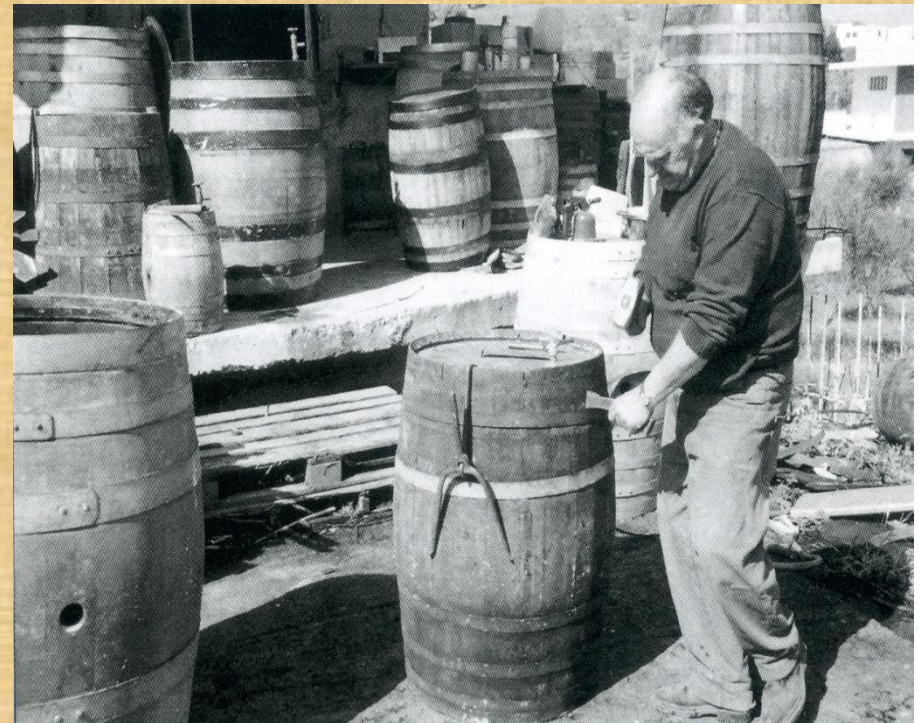
“ Διονύσης Χιώτης

“ Θοδωρής Κάτσος

Βαρελάς

- “ Το βαρέλι κατασκευαζόταν από ξύλο καστανιάς ή δρυός
- “ Το ξύλο περνούσε από ειδική επεξεργασία και στη συνέχεια κοβόταν σε λεπτές σανίδες, τις οποίες βρέχανε για να μπορούν να πάρουν εύκολα την κατάλληλη κλίση.
- “ Στη συνέχεια τις ενώνανε και τις δένανε πρόχειρα με σύρμα.
- “ Κατόπιν περνούσανε τα σιδερένια στεφάνια και τα χτυπούσαν, για να σφίξουν καλά με ένα ειδικό εργαλείο, το ματσακόνι.
- “ Μετά τοποθετούσαν τους δύο επίπεδους πυθμένες από λεπτά φύλλα ξύλου.

- “ Διονύσης Χιώτης
- “ Θοδωρής Κάτσος

Ο σαμαράς

- “ Παλιότερα η μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων γίνονταν σχεδόν αποκλειστικά με τα ζώα, εφόσον το οδικό δίκτυο ήταν υποτυπώδες και η ορεινή μορφολογία του εδάφους δυσχέραινε τις μετακινήσεις.
- “ Το γαϊδούρι και το μουλάρι ήταν τα πιο διαδεδομένα μέσα μεταφοράς.
- “ Ο σαμαράς κατασκεύαζε τον απαραίτητο εξοπλισμό που απαιτούνταν για να προσφέρει το ζώο τις υπηρεσίες του στο αφεντικό του.
  - “ Μιχάλης Συρίγος
  - “ Βαγγέλης Κυρίτσης

Ο πεταλωτής

- “ Αλμπάνης (από το τουρκικό nalbant, αλμπάνης = πεταλωτής)
  - Παλιά υπήρχαν πολλοί πεταλωτές μια και ήταν απαραίτητοι αφού κάθε σπίτι στο χωριό είχε και ένα ζώο για τις δουλειές του, γαϊδούρι ή μουλάρι.
- “ Ο πεταλωτής έβαζε στα ζώα τα πέταλα που ήταν ας πούμε τα παπούτσια τους.
- “ Τα εργαλεία που χρησιμοποιούσε ο πεταλωτής ήταν τα πέταλα, το σφυρί, η τανάλια, το σατράτσι και τα καρφιά. Στην αρχή ακινητοποιούσαν το πόδι του ζώου και ο πεταλωτής έβγαζε το παλιό φθαρμένο πέταλο.
  - “ Μιχάλης Συρίγος
  - “ Βαγγέλης Κυρίτσης

Σιδεράς

- “ Οι σιδεράδες είναι οι τεχνίτες που κατασκεύαζαν στο αμόνι σιδερένια εργαλεία, όπως αξίνες (κασμάδες), τσάπες, τσεκούρια, δρεπάνια, σφυριά, βαριές, αλλά και διάφορα σιδερένια εξαρτήματα όπως καρφιά, μάσιες, μεντεσέδες.
- “ Τους αποκαλούσαν και "γύφτους", αφού οι περισσότεροι που ασκούσαν το επάγγελμα αυτό ήταν τσιγγάνοι. Την τέχνη του σιδερά που απαιτούσε μεγάλη εμπειρία, αλλά και οργανωμένο εργαστήριο, την μάθαιναν οι νέοι μέσα από την οικογενειακή παράδοση ή τη μαθητεία.

- “ Μιχάλης Συρίγος
- “ Βαγγέλης Κυρίτσης

ΚΑΣΤΑΝΑΣ

- “ Ο **Καστανάς** ήταν εποχιακό επάγγελμα. Ξεκινούσε τη δουλειά του στις αρχές του **Φθινοπώρου** και δούλευε μέχρι το **τέλος του Χειμώνα**.
- “ Είναι από τα λίγα παραδοσιακά επαγγέλματα που δεν τα εξαφάνισε ο χρόνος και η εξέλιξη».
- “ Μόλις έπιαναν τα **πρωτοβρόχια** ο Καστανάς ετοίμαζε τη **Φουφού**, προμηθεύονταν τα **κάστανα** κι έπιανε τη γωνιά κάποιου πολυσύχναστου δρόμου.
- “ Η **Φουφού (φορητό μαγκάλι)** ήταν τσίγκινη και στρογγυλή, χωρισμένη συνήθως σε **τρία μέρη**, όπου τοποθετούσε κατά **μέγεθος** τα κάστανα.
- “ Κάθε μέγεθος και διαφορετική **τιμή**. Μέχρι να πυρώσει η φωτιά, **χαράκωνε** μ' ένα μαχαίρι τα κάστανα και ύστερα τα ρίχνε στη Φουφού να **ψηθούν**.

“ Μιχάλης Συρίγος

“ Βαγγέλης Κυρίτσης

Ο Νερουλάς

- “ Πριν μερικές δεκαετίες τότε που δεν υπήρχε στις πόλεις δίκτυο ύδρευσης αλλά ούτε και πολλές βρύσες, οι άνθρωποι αγόραζαν το νερό που, φυσικά, δεν ήταν εμφιαλωμένο όπως σήμερα.
- “ Η αναγκαιότητα του νερού δημιούργησε και το επάγγελμα του νερουλά. Κάθε γειτονιά τότε είχε και το νερουλά της.
- “ Τον πρώτο καρό η μεταφορά του νερού γινόταν με τενεκέδες. Γέμιζε ο νερουλάς από μία κεντρική βρύση τους τενεκέδες, τους έδενε έπειτα σ’ ένα γυρτό ξύλο και τους κουβαλούσε στον ώμο.
- “ Για να εξυπηρετήσει όλη του την πελατεία, έκανε πολλά δρομολόγια. Στους δρόμους απ’ το πρωί μέχρι το βράδυ.
- “ Άλλες φορές αντί για τενεκέδες, κουβαλούσε μεγάλα μπακιρένια γκιούμια.

- “ Γιώργος Πανάγος
- “ Μανώλης Αντζουλάτος
- “ Περικλής Τσαντουλής

Οι πιτσιρικοί της φωτογραφίας είναι νερουλάδες που πουλούσανε νερό με το ποτήρι

Ντελάλης

“ Τα παλιά τα χρόνια που δεν είχαν ανακαλυφτεί το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και το μεγάφωνο οι αρχές του χωριού είχαν πρόβλημα να επικοινωνήσουν με τους κατοίκους και να τους πουν για κάποια πράγματα ή αποφάσεις που τους αφορούσαν. Έτσι όταν ήθελαν να ανακοινώσουν κάτι στους κατοίκους είχαν το ντελάλη. Δουλειά του ήταν να γυρίζει σε όλο το χωριό και να φωνάζει αυτό που έπρεπε να μάθουν όλοι οι χωριανοί. Κυρίως στεκόταν στα ψηλότερα σημεία για να μπορεί να ακούγεται από όσο το δυνατόν περισσότερους. Αυτό το σημείο λοιπόν ήταν ιδανικό για το ντελάλη έτσι ώστε να ακουστεί από πολλούς συγχωριανούς. Ο ντελάλης έπρεπε να είναι βροντόφωνος για να μπορεί να φωνάζει δυνατά και να τον ακούνε και υπομονετικός γιατί έπρεπε να γυρίσει όλο το χωριό και να φωνάζει για να μεταφέρει το μήνυμα. Πληρωνόταν από την Κοινότητα. Σήμερα που υπάρχουν τα μεγάφωνα μπορεί πιο εύκολα να ανακοινώσει η Κοινότητα αυτό που θέλει στους κατοίκους, κι έτσι δε χρειάζεται ο ντελάλης.

- “ Γιώργος Πανάγος
- “ Μανώλης Αντζουλατος
- “ Περικλής Τσαντουλης

Αμαξάς

“ Για τη δουλειά του ο αμαξάς χρησιμοποιούσε ένα τετράτροχο αμάξι, με αραμπά, που το έσερναν ένα ή δύο άλογα και μ' αυτό εκτελούσε μεταφορές ανθρώπων ή ένα δίτροχο αμάξι, τη σούστα, που μ' αυτήν έκαναν τις βόλτες τους οι ρομαντικοί της εποχής, αλλά τη χρησιμοποιούσαν για τις μετακινήσεις τους και οι επίσημοι.

“ Τον αμαξά τον συναντούσε κανείς στις πιάτσες των μεγάλων πόλεων, στα λιμάνια, στους σταθμούς των τρένων και αλλού. Εκεί περίμενε τους πελάτες για να τους μεταφέρει στον προορισμό τους μαζί με τα πράγματά τους.

“ Ντυμένος όμορφα και καθισμένος περήφανα στο «μπαλκόνι» της άμαξάς του, περίμενε υπομονετικά κουβεντιάζοντας με τους άλλους αμαξάδες. Στο χέρι κρατούσε τοκαμουτσίκι, που το χτυπούσε με μαεστρία, και στο κεφάλι φορούσε μια τραγιάσκα, για να προστατεύεται από τον ήλιο. Δίπλα του είχε πάντα ένα κουδουνάκι, που το χτυπούσε κατά τη διαδρομή, για να κάνει αισθητή την παρουσία του

Γραφική Παλικά Αλεξανδρουπόλη

“ Λορινα Φακιόλι

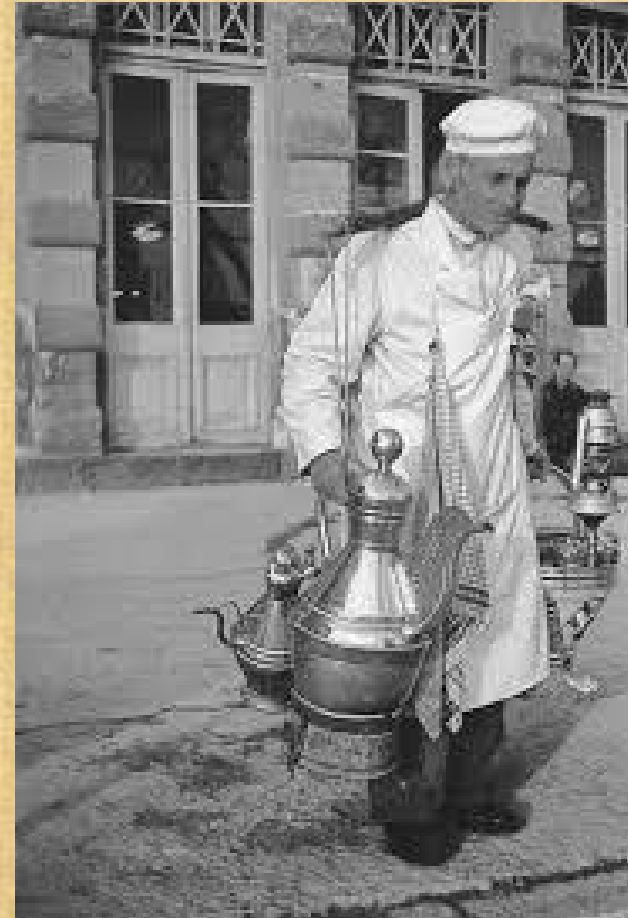
“ Ανισα Κιουκου

Ο Σαλεπιτζής

- “ Ένας από τους γραφικότερους πλανόδιους επαγγελματίες της παλαιότερης εποχής είναι ο σαλεπιτζής. Στην τουρκική γλώσσα saler σημαίνει σαλέπι και salerci ο παρασκευαστής και ο πωλητής του ποτού , ο σαλεπιτζής.
- “ Ο σαλεπιτζής φοράει μια κάτασπρη ποδιά και σκούφο. Είναι τυλιγμένος στα ζεστά , με τη φουφού αναμμένη, ένα μικρό σκαμνί, το αστραφτερό χάλκινο γκιούμι, τα κουπάκια και το δίσκο και διαλαλεί στους παγωμένους δρόμους το αχνιστό και μυρωμένο σαλέπι. Οι περισσότεροι σαλεπιτζήδες είναι μικρασιάτες.

“ Λίνα Διώτη

“ Μαριάμ Σάλεχ

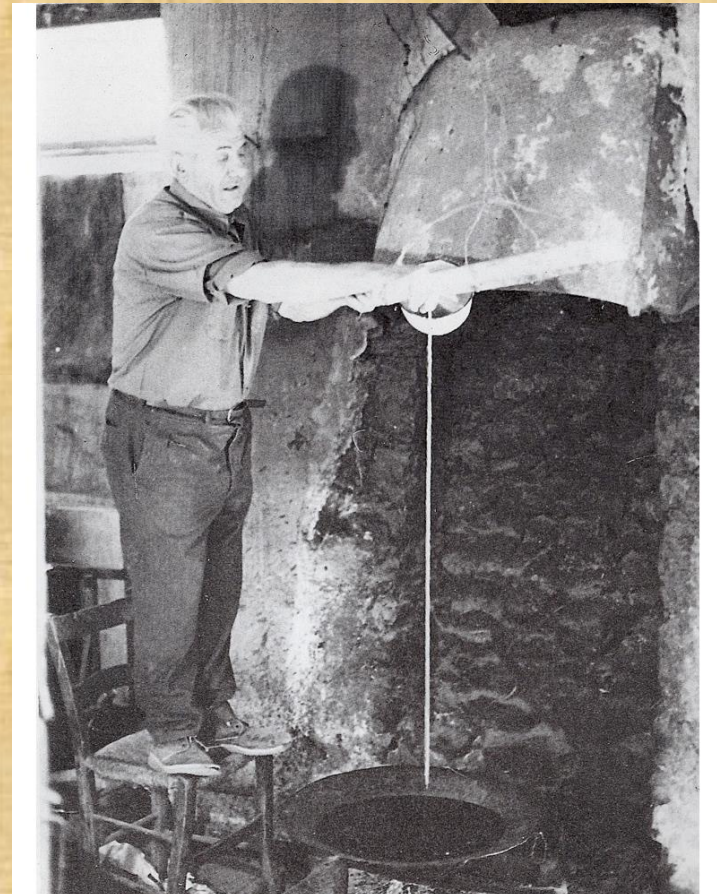

Ο κεροπλάστης

- “ Είναι ο τεχνίτης που κατασκευάζει κεριά και λαμπάδες για τις εκκλησίες, αλλά κυρίως για τους ιδιώτες, οι οποίοι τις χρησιμοποιούν στα θρησκευτικά έθιμα και τάματα, αλλά και στα σπίτια.
- “ Παλιά, αγόραζε ο ίδιος το κερι από τους μελισσοκόμους και το έβραζε σ’ ένα μεγάλο μπακιρένιο δοχείο ή σε φούρνο με κάρβουνα από πυρότουβλα (χυτήριο). Άδειαζε το λιωμένο κερι στα καλούπια του που ήταν σαν κορύτες (μακρόστενα δοχεία).

“ *Λίνα Διώτη,*

“ *Μαριάμ Σάλεχ*

Ο κουρέας

- “ Η περιποίηση των μαλλιών αποτελούσε φροντίδα του ανθρώπου, ενώ οι αρχαίοι τοποθετούσαν τη δύναμη της ζωής στα μαλλιά.
- “ Το επάγγελμα του κουρέα είναι γνωστό πριν από τον 5ο π.Χ. αιώνα και στα κουρεία σύχναζαν αργόσχολοι που τους άρεσε να φλυαρούν και να σχολιάζουν τα κοινωνικά. Τα
- “ ο επάγγελμα του κουρέα δεν είναι μόνο επάγγελμα, αλλά είναι επάγγελμα καλλιτεχνικό, γιατί αν το σκεφτούμε και αν το προσέξουμε είναι για τον καλλωπισμό και την ομορφιά. Οι κουρείς, όπως και οι ράπτες και οι υποδηματοποιοί ήταν τεχνίτες απαραίτητοι ακόμα και στα πιο μικρά χωριά και νησιά της Δωδεκανήσου.

- “ Λίνα Διώτη
- “ Μαριάμ Σάλεχ

Γ' ΦΑΣΗ

Δ' ΦΑΣΗ

Οι μαθητές αναζήτησαν και βρήκαν επαγγέλματα σε παλιές ελληνικές ταινίες. Στη συνέχεια παρακολούθησαν τις ταινίες και ακολούθησε συζήτηση. Κάντε κλικ στους παρακάτω συνδέσμους για να δείτε τις ταινίες.

- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=anE03cyD31A>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=cEQ9N5f1NXo>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=FJ2s17hX--Q&list=PLrWyFPh45pZfB4VxXW0LZ7eXHkU1VWLYy>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=1uJW90dXdnw>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=pso69v5jsEk>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=kAt4VV4YehI>

Ε΄ ΦΑΣΗ

Κάντε κλικ [ΕΔΩ](#) για να δείτε το
βίντεο της πρόβας
[1^ο Μέρος](#)

<https://youtu.be/lw1ibffCnjQ>

[2](#)

<https://youtu.be/JISAvrcENel>

[3](#)

<https://youtu.be/kYWEQDA47rg>

ΣΤ' ΦΑΣΗ

